

PETFORM Yeni Petrol

PETFORM Başkanı Orhan Duran, Yeni Petrol Kanunu için yapılan çalışmaları anlattı. Taslak çalışmaları için bir araya gelen çalışma grubunun kapılarını bir hafta kapatarak yoğun bir çalışma yürüttüğünü belirten Duran, Yeni Petrol Kanunu için TBMM'den çıkacak kararı beklediklerini söyledi.

Aylin Bilekli – Yaprak Aktaş / Ankara

Yeni kanun ile arama-üretim sektöründe çantacılığın önü kesilecek” diyen PETFORM Başkanı Orhan Duran, süresi dolan ruhsatların artık yeni mevzuata tabi hale getirileceğini, yeni ruhsat alımlarının ise ihale yöntemi ile PİGM tarafından yapılacağını açıkladı. Doğal gaz ithalatının önündeki engellerin de kaldırılması gerektiğini belirten Duran'ın Gas&Power'a özel açıklamaları doğal gaz piyasasıyla ilgili önemli sinyaller verdi.

➤ **Petrol Kanunu ile alakalı çalışmalarınızı ilgili makamlara sundunuz. Oldukça yoğun bir süreci geride bıraktık. Tasarı şimdi Bakanlar Kurulu'nda. Meclisin açılmasıyla birlikte yasanın da gündeme gelmesi bekleniyor. Çalışmaların başladığı günden bu güne kadar geçen süreci nasıl değerlendiriyorsunuz? Neler yaşandı?**

Bu süreç, bizim Mart 2012'de Antalya'da organize ettiğimiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü yetkilileri ile Türkiye'de arama – üretim sektöründe yatırım yapan tüm yerli ve yabancı şirket temsilcilerinin katılım sağladığı “Petrol Arama Üretim Sektörü 1.İstişare Toplantısı”nda başladı. Burada, 2007 yılında Meclis gündemine gelen 5574 sayılı kanunun yeniden ele alınarak kanunlaşması için çalışma grubu oluşturulması ve bu çalışma grubunun hızlı bir şekilde çalışmasını tamamlayarak Bakanlığa taslak sunması şeklinde bir öneride bulunmuştuk. Bunu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Taner Yıldız çok olumlu buldu ve destekledi.

Toplantının hemen ardından çalışma grubu oluşturuldu. Bu çalışma grubunda; Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ve Enerji Bakanlığı'ndan yetkililer, PETFORM ve diğer STK'lar olarak konunun paydaşlarından Petrol Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, Jeofizik Mühendisleri Odası ve Petrol Jeologları Derneği ile TPAO'dan temsilcilerin katıldığı ve içinde avukatların da bulunduğu bir grup kapılarını bir hafta kapattı ve kanun üzerinde çalıştı.

“Petrol Kanunu'nun bu yıl sonuna kadar yasalaşmasını bekliyoruz”

Kanun taslağı tam bir uzlaşma çerçevesi içerisinde hazırlandı ve Bakanlığa sunuldu. Bakanlık bunun üzerinde kendi çalışmasını da yaptıktan sonra kanun, Sayın Bakanımız tarafından Bakanlar Kurulu'na sunuldu ve imzaya açıldı. Şu anda da Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nde olduğunu biliyoruz. Sayın Bakanımız ile son buluşmamızda da bu konu gündeme geldi. Kanunun Meclis'in açılmasıyla beraber Enerji Komisyonu'na gönderilmesini ve orada gerekli çalışmaların hızla tamamlanarak Meclis

onayından geçmesini ümit ediyoruz. Temel beklentimiz, Yeni Petrol Kanunu'nun bu yıl sonuna kadar yasalaşarak yürürlüğe girmesi.

“Yeni kanun, çantacılığın önünü kesecek”

➤ **Yeni Petrol Kanunu neler getiriyor?**

Şu an yürürlükte olan 6326 sayılı Petrol Kanunu, 1954 yılında çıkarılmış. Tabii bunun üzerinde bir takım değişiklikler yapıldı yıllar içerisinde. Ancak bugün dünya petrol piyasasında şartlar tamamen değişmiş durumda. Bu kanunun en azından revize edilerek güncelleştirilmesi bir zorunluluktur. Daha kısa ve daha anlaşılır olmasına özen gösterildi.

Kanunun en önemli özelliği ise, gerçek anlamda bir yatırım programının sunulmasını zorunlu kılması. Örneğin dört yıllığına bir arama ruhsatı aldıysanız, yeni kanuna göre toplam yatırım taahhüdünüzün yüzde 2'si kadar bir teminatı Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne yatırmak zorundasınız. Planlanan yatırım yapılmazsa orada bir kaybınız olacak yıllar bazında. Yani taahhüdünü yerine getirmeyen yatırımcıya bir cezai yaptırım uygulanacak. Bir kere böyle bir durumu getirmiş olması, finansal gücü olan gerçek yatırımcıyla, çantacı olarak tabir ettiğimiz kişilerin ayrımını sağlayacak ve ruhsatların finansal gücü olan gerçek yatırımcılara verilmesinin önü açılacak.

Tabii bu kanunun getirdiği bir başka önemli nokta da şu: Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip süreçte uzatma süresi gelmiş ruhsatlar birer birer düşecek. Bu ruhsatlar, Petrol İşleri Genel

Orhan Duran'la Anka Temsilcimiz Aylin Bilekli ve muhabirimiz Yaprak Aktaş görüşti. Duran, arama-üretim sektörüyle, doğal gaz piyasasına ilişkin görüşlerini tüm samimiyetiyle anlattı.

Müdürlüğü'nün açacağı ihaleler marifetiyle kim daha iyi bir yatırım programı sunarsa ona verilecek. Ayrıca arama ve işletme ruhsatlarıyla ilgili süreler dolmuş ise Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, ruhsat sahibi şirketlerden yeni kanun çerçevesinde yatırım programı talep edecek. Bu yatırım programları çerçevesinde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü ruhsatlandırmayı yeniden değerlendirecek.

Dolayısıyla yeni kanunda biz gerek yerli gerekse yabancı yatırımcının arama – üretim sektörüne daha fazla ilgi duymasını ve sonuç olarak daha fazla sondaj yapmasını ümit ediyoruz. Bunun için de öncelikle şu anda ruhsat alınıp da iş yapılmayan tüm sahaların gerçek yatırımcılara açılması sağlanacak.

➤ **Kış yaklaşıyor. Geçen sene kışın sert geçmesiyle birlikte ciddi problemler yaşandı. Bu sene doğal**

gaz arz güvenliği konusunda sıkıntı öngörüyor musunuz?

Umarım soğuk bir kış yaşamayız ama Türkiye'nin bugünkü gerçeği doğal gazda şöyle: Bugün bizim teknik iletim altyapımıza baktığımızda, boru hattıyla nihai tüketicilere arz edebileceğimiz maksimum gaz miktarı 187 milyon metreküp gün mertebesinde görünüyor. Geçtiğimiz yıl çok zorlu kış şartları geçirmemiz münasebetiyle bazı günler bu rakam aşıldı. Bu bağlamda Enerji Bakanlığı'nın bu zorlu süreci belli kısıtlarla iyi yönettiğini söyleyebilirim. Bu sene benzer bir kış dönemi yaşarsak, talebin zirve yaptığı bazı günlerde yine benzer sorunlarla karşılaşma ihtimalimiz söz konusu. Biz Bakanlığın süreci iyi yöneteceğini ve ciddi sıkıntılar yaşanmadan 2012-2013 kış sezonunu geçireceğimizi ümit ediyoruz.

Kanunu'ndan umutlu

“Teknik altyapı kapasitesi arttırılmalı”

Yalnız PETFORM olarak biz hep şunu vurguluyoruz: Tüketim olarak öngörülen gaz projeksiyonlarımıza paralel bir şekilde teknik altyapı yatırımlarını hızlandırmamız ve zamanında tamamlamamız gerekiyor. Bu yatırımları şu anda BOTAŞ yapıyor. Dolayısıyla gelecek yıllarda sıkıntı yaşanmaması yani arz güvenliğinin sağlanması bakımından teknik alt yapı kapasite yatırımlarının tüketim artışına paralel olarak düzenli olarak arttırılması gerekiyor. Başka önemli bir olay ise, bunu yaparken gerek BOTAŞ gerekse özel sektör olarak oyuncu sayısının artmasını, şeffaf, sürdürülebilir, rekabetçi ve liberal anlamda bir piyasanın gerçekleşmesi için çok önemsiyoruz. Biz, etkin bir SCADA sisteminin güncel teknoloji ile yenilenmesini ve de EBT'nin (Elektronik Bülten Tablosu), SCADA sistemine uyumlu şekilde yenilenmesi gereğinin altını çiziyoruz. Çünkü bu durum, arz güvenliği doğrudan etkileyen hususların başında gelmektedir. Özetle, teknik altyapıda, arzda sıkıntı vermeyecek şekilde yatırımlar sürdürülmeli ve piyasa oyuncularının tüm faaliyetleri gerçek zamanlı olarak takip edilebilmeli ki sorunlar anında tespit edilip müdahale edilebilsin.

➤ **Arz sıkıntısı ile bağlantılı olarak geçen yıl kontrat devri gerçekleşmedi. BOTAŞ kontratı yeniledi ama bu sene ise özel sektör eliyle artık ithalat izni verilmesine dair bazı kararlar alındı. Yine ardı ardına gelen açıklamalar vardı. Önce Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, ardından da Enerji Bakanı Yıldız 'BOTAŞ maliyetinin altında gaz satıyor' dedi. Bu gelişmeleri göz önünde bulundurduğumuzda bir yanda özel sektör var, bir yanda maliyetin altında doğal gaz satan BOTAŞ var. Piyasa dengeleri açısından bunu nasıl değerlendireceksiniz?**

Bildiğiniz gibi bu 6 milyar metreküplük Batı Hattı şu anda özel sektör tarafından lisans sahibi olacak şekilde Gazprom ile anlaşma yapıldı. Şu anda yüzde 10 mertebesindeki özel sektör payı, 1 Ocak 2013 itibarıyla yüzde 25'ler mertebesine yükselecek. Dolayısıyla Batı Hattı'ndan gazın özel sektör marifetiyle getirilecek olması, Türkiye doğalgaz piyasasında önemli kilometre taşlarından biri olacaktır. Biz, özel sektörün önündeki ithalat kısıtlamalarının kaldırılması gerektiğini, bunun gerçekten ucuz, liberal anlayışlı, rekabetçi ve sürdürülebilir bir gaz piyasasının oluşmasında önemli bir unsur olduğunu düşünüyoruz. Ne kadar özel sektör oyuncusu devreye girerse, arz tarafında ne kadar özel sektör oyuncusu rol alırsa, bunun sürdürülebilir ve rekabetçi anlamda belli bir süreç içerisinde gaz fiyatlarını aşağı çekebilecek bir sonuçla karşılaşabileceğimizi de söylememiz söz konusu olabilir.

Sorunuza dönersek, bu açıklamaların anlamı kısacası sübvansiyon. Bir kere eğer biz rekabetçi, liberal, dinamik, sürdürülebilir, kamu ve özel sektörün bu ticari işten mutlu olduğu bir piyasa oluşturmak istiyorsak, sübvansiyon tarzı uygulamaların artık devreden çıkarılması

PETFORM'dan Bakan Yıldız ziyareti

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, Bakanlık binasında Petrol Platformu Derneği'ni (PETFORM) kabul etti. PETFORM üyeleriyle gerçekleştirilen toplantının gündeminde Mart ayında Antalya'da gerçekleştirilen Petrol Arama Üretim Sektörü 1. İstişare Toplantısı ve Yeni Petrol Kanunu vardı.

Sorunuza dönersek, bu açıklamaların anlamı kısacası sübvansiyon. Bir kere eğer biz rekabetçi, liberal, dinamik, sürdürülebilir, kamu ve özel sektörün bu ticari işten mutlu olduğu bir piyasa oluşturmak istiyorsak, sübvansiyon tarzı uygulamaların artık devreden çıkarılması gerekiyor.

gerekiyor. Aksi takdirde BOTAŞ'ın her daim belli zararları oluşuyor, bunlar da Hazine tarafından, yani vergilerimizden karşılanıyor. Diğer yandan piyasada böylesine büyük fiyat farklılıkları olduğu için özel sektör oyuncularını bundan negatif etkileniyor. Ama biz gerek kamu gerek özel sektör oyuncularının gerçek anlamda bir fiyatlandırma mekanizmasına oturtulması ve sübvansiyon veya sübvansiyonu andıran uygulamaların

devreden kaldırılması gerektiğine inanıyoruz. Maliye Bakanı ve Enerji Bakanı ile biz de aynı görüşteyiz. Eğer gerçekten rekabetçi ve liberal bir piyasa isteniyorsa bunun böyle bir olayda yeri olmadığını herkes kabul ediyor.

“Maliyet bazlı fiyatlandırma şart”

➤ **Doğal Gaz Strateji Belgesi ve 4646 Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda değişiklik için hazırlıklar yapılıyor. Bu kanunla ilgili 'olmazsa olmaz'ınız nedir?**

Bununla ilgili hazırlığımız var. 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun hem uluslararası hem de Türkiye'deki arz talep hadisesi içerisinde revizesi gerekli olan hususlar var. Bunlardan en önemlisi mevcut kanunun geçici ikinci maddesinde ithalata yönelik kısıtlamaların olması... Kısacası ithalata yönelik kısıtlamaların kaldırılması ve özel sektörün de Türkiye'ye doğal gazı arz edecek hakkının sağlanması ile onun önündeki engellerin kaldırılması gerekiyor. İkincisi, BOTAŞ'ın ayrıştırılması çerçevesinde iletim kısmının mutlaka ayrı bir tüzel yapıya kavuşturulması gerekiyor. Tabii üçüncü önemli nokta, bugün itibarıyla teknik altyapı kapasitesinin ihtiyaç duyulan tüketim projeksiyonları

çerçevesinde mutlaka yatırımsal bazda gereken yatırımların yapılması hadisesi ve SCADA ve EBT'nin yenilenmesi gerekli.

En önemlisi de maliyet bazlı fiyatlandırma bazında bir sistemin artık devreye konulması lazım. Çünkü belki döviz kuru Merkez Bankası eliyle belli oranda kontrol altında tutulabilir ancak petrol fiyatlarını kontrol etme imkanımız hiç yok. Türkiye'deki tüm kontratlara baktığınız zaman petrol fiyatları, petrol ürünleri artı belli sabit çarpanlardan gelişen bir formülle bu hesap ortaya çıkıyor. Dolayısıyla maliyet bazlı fiyatlandırma mekanizmasının işlerlik kazanmasını öneriyoruz. Bir başka önerimiz de, miktar devri yöntemiyle özel sektöre devirlerin hızlandırılması. Tabii ki yeni Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve yeni hazırlanan Doğal Gaz Strateji Belgesi'nde biz doğal gaz borsasının kurulmasına ilişkin hükümlerin de yer almasını arzu ediyoruz. Bu saydığım maddeler, bizim yeni Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda ve Strateji Belgesi'nde yer almasını arzu ettiğimiz noktalar. Bu konularda çok daha detaylı görüş vermeye de hazırız. Gelişmeleri yakından takip eden, doğalgaz sektörünün öncü derneği olarak PETFORM'un kanun ve strateji yazım sürecinde görüş ve önerilerinin alınmasını bekliyoruz.

Röportajın devamını sayfa 32'de okuyabilirsiniz.

TPAO ve BOTAŞ yeniden yapılandırılmalı

Röportajın baş tarafı sayfa 6'da

➤ **Enerji Borsası'nın geleceği ile ilgili bir değerlendirmenizi alabilir miyiz? Geçtiğimiz günlerde bir toplantı yapıldı EPDK'da... Süreç işliyor. Bu gelişmeyi siz nasıl değerlendiriyorsunuz?**

PETFORM olarak Türkiye'de bir Enerji Borsası'nın kurulmasını destekleyen bir kuruluştuk. Bunun içerisinde neler olmalı dediğimizde; elektrik borsası, doğal gaz borsası ve petrol borsası. Şimdi öncelik nereden başlamalı? Bizim ETD ile beraber yaklaşık 1,5 yıldan beri doğal gaz borsasına yönelik çalışmalarımız var. ETD tabii elektrik borsası ile ilgili çalışmaları yürütüyor. Doğal gaz borsası kısmında da PETFORM bünyesinde alt çalışma grubu kurduk. Bundan sonraki süreçte PETFORM – ETD ortak çalışma grubu oluşturarak çalışmalarımızı hızlandıracaktır.

➤ **"Bir tüzel kişilik olarak EPIAŞ"**

Türkiye şu anda Enerji Borsası yolunda bir fikri tartışma süreci içerisinde. Tabii şunu unutmamak lazım. Yine Enerji Bakanlığı bünyesinde bir EPIAŞ'tan bahsediliyor. EPIAŞ bir tüzel kişilik olacak. Bunun Sermaye Piyasası Kurumu'nun kuralları çerçevesinde oluşacağını düşünüyoruz. Bir yandan da bunun ortaklık yapısı özel sektör, banka, İMKB yapısındaki gibi olabilir, olması da gerekir.

Biz kısacası Enerji Borsası adı altında elektrik, doğal gaz ve petrol piyasasının oluşmasını arzu eden, düşünen ve bu işin doğal gaz piyasası kısmında ağırlıklı rol alan bir kuruluş olarak yoğun şekilde çalışıyoruz. ETD ile ortak çalışmalarımızın neticesinde, önümüzdeki yıllarda atılması gereken adımları özetleyen bir yol haritası önerisi hazırlanmış olacağız. Karar verildiğinde de ilgili kurumlarla görüş ve önerilerimizi paylaşacağız.

➤ **Arama ve üretimde TPAO'nun yapısını nasıl görüyorsunuz?**

Uzun yıllar TPAO'da çalıştım. En son görevimde yurt dışı projelerin başındaydım. TPAO'nun bugünkü yapısına baktığımız zaman bir arama – üretim şirketi. Arama – üretim şirketi demek, para harcayan şirket demek. Keşif yapmadığınız zaman maliyet sıkıntınız başlayacaktır. Nakit getiren ve

kendi kurduğu şirketler TPAO bünyesinden hep ayrılmıştır geçmiş yıllarda. İşte Tüpraş, Petrol Ofisi, Petkim ve son olarak BOTAŞ. Bir de, tüm servis niteliği taşıyan departmanlar Türkiye Petrolleri bünyesinde. Profesyonel petrol şirketleri ve yurtdışındaki benzer şirketler bahse konu servis hizmetlerini dışardan belli bir ihale yöntemiyle alıyorlar.

Dolayısıyla Türkiye Petrolleri, Batılı örneklerde olduğu gibi bir petrol veya enerji şirketi yapısında olmalı. TPAO'nun en büyük sıkıntısı bana sorarsanız, TPAO bir şirket ama 233 sayılı kararname ile tamamen bir KİT görünümüne taşınmıştır. Dolayısıyla, TPAO Batılı örneklerde olduğu gibibir yapılanmaya gitmeli. Yani sadece arama – üretimle kısıtlanmış değil, diğerlerini de içine alacak bir yapıya kavuşturulabilir. İkincisi, ki bu her şeyden önemli, hakikaten kendi kararlarını kendi veren, hızlı karar alabilen, özerk bir yapı olmalı. Özelleştirme de konuşulabilir, THY tarzı bir yapı da.

➤ **"TPAO hantal yapısından ve bürokrasiden kurtulmalı"**

Buradaki kritik nokta, TPAO'nun belli bir bürokrasiden ve şu andaki o hantal yapısından kurtulması. Hızlı karar verebilmesinin önü açılmalı. Zaman zaman TPAO'dan arkadaşlardan duyarsınız, ücretlerle ilgili sıkıntılar da var. Ancak böyle bir yapıya kavuşturulursa bu sıkıntı çözülebilir. TPAO'nun yurtdışında faaliyetleri var, bunun için yurtdışına yönelik bir şirket yapısı olabilir, ülke içindeki faaliyetleri için de ayrı bir şirket yapısı olabilir veya yurtdışı projeler çerçevesinde, özellikle operatör olduğu projelerde, servis niteliği taşıyan tüm departmanları da yeni yapının dışına çıkartmalıdır. Bunları yaparken de personelin hak kaybına uğramaması için gerekli özenin de gösterilmesi çok önemlidir. Böylece, özerk, hızlı karar verebilen, bürokrasiden arındırılmış, personelinin de ücretlerinin benzer şirketlerde olduğu gibi arttırılma fırsatının verildiği bir yapı oluşturulabilir. Bunlar yapılabilirse, TPAO daha başarılı bir şirket olarak hedeflerine daha etkin olarak ulaşabilecektir.

➤ **Yurt dışı operasyonları gündemde. En son Kıbrıs'ta bir arama yapıldı ama bunun dışında da TPAO'nun başka yerlerde, yurt dışındaki operasyonlarda arama ve üretimde yeni ortaklıkları gündemde. Önündeki engeller nelerdir? TPAO arama ve üretimde ne şekilde yer almalı?**

TPAO geçtiğimiz yıllarda özellikle Azerbaycan'da önemli projelerin içerisinde yer almıştı. Burada siyasi katkılar da çok önemli olmuştu o dönemde. Bugün hem PETFORM olarak hem de geçmişten bugüne değin söylediğim bir şey var petrol ve doğal gaz yatırımları için en potansiyel ülkenin Irak olacağı hususunda. Şimdi herkes Irak demeye başladı ve çok güzel bir gelişme. TPAO, Irak'ta 4-5 tane lisansda belli yüzdelere hak sahibi oldu. Ama benim gönlüm şahsen çok daha büyük projelerde olabilmesi idi. Her şeyden önce Kuzey Irak'ta TPAO neden olmadı? Şimdi bakın son gelişmelere; majör şirketlerden ExxonMobil, Chevron, Total ve en son olarak Gazprom bölgeye geldi. Bunların hepsi önceden belli anlaşmalar imzalamışlardı Bağdat'la Basra bölgesinde. Buna rağmen son bir yıl içerisinde kuzeye de gelerek Bağdat'a rağmen bir dizi anlaşmalar imzaladılar bölgesel yönetimle. Bu bölgede TPAO yok, alt şirketi olan TPIC yok. Bizim gönlümüz olması yönündeydi. Ama örneğin bir Genel Energy orada 2002 yılından beri var ve bölgedeki 50'ye yakın şirket içerisinde hem sahip olduğu petrol rezervleri itibarıyla hem de günlük petrol üretim potansiyeli itibarıyla ilk sırayı almış durumda. Bence bölgede özel sektörde bir şampiyon. TPAO da kamuda bir şampiyon olarak Irak'ta yer almalı ve bu yöndeki çabalar sürdürülmeli diyoruz.

➤ **"Irak'ın Petrol Kanunu'na ihtiyacı var"**

Bana göre yakın coğrafyada bir tek ülke söylerim. O da Irak. TPAO buradaki lisans haklarını arttırıcı yönde gerekiyorsa siyasi desteği de alarak çabalarını sürdürmeli. Bir kere Irak, Petrol Kanunu ve Petrol Gelirleri Paylaşımı Kanunu'nu çıkarmak zorunda. Irak'ın şu anda hukuki

"BOTAŞ hem hakem hem de oyuncu olmamalı, iletim ayrıştırılmalı"

➤ **Rekabet Kurumu'nun yayınladığı Doğal Gaz Piyasası Raporu... Sizin bu durum ile ilgili değerlendirmeniz nedir? BOTAŞ ile ilgili ciddi eleştiriler vardı. Özellikle BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılmasıyla ilgili bir madde dikkat çekiyordu ki bu da uzun süredir konuşuyor aslında...**

Detaya girmeden söylemem gerekirse PETFORM'un uzun süredir savunduğu görüş ve önerilerin Rekabet Kurumu'nun raporunda yer aldığını gördük. Tabii bundan dolayı memnuniyet duyduğumuzu söyleyebilirim. Burada önemli unsurlardan birisi BOTAŞ'ın ayrıştırılması. Zaten 2001'de çıkan 4646 sayılı kanun bunu zorunlu kılıyordu ama olmadı. Yani BOTAŞ'ın şu andaki yapısından öncelikli olarak iletimin mutlaka ayrı bir tüzel kişilik olarak süratle ayrıştırılması gerekir diye düşünüyoruz. Geçenlerde Sayın Bakanımıza yaptığımız ziyarette bu görüşümüzü bir kez daha paylaştık. Çünkü biliyorsunuz BOTAŞ, hem Taşıyıcı hem de diğer tarafta ticaretin bizatihi içerisinde. Yani hem hakem hem de oyuncu gibi bir rolü var. Dolayısıyla özel sektör ve kamu arasında bir sıkıntı yaşanmaması için mutlaka iletimin BOTAŞ'ın bünyesinden ayrı bir tüzel kişiliğe geçirilmesi gerekiyor. Belki başka tüzel kişiliklerin kurulmasının da gerekliliğini söyleyebiliriz. Burada öncelikli olarak iletimin ayrı bir tüzel kişiliği oluşturmasını, özel sektör ile kamu arasında yaşanan sıkıntıların ortadan kaldırılması için zorunlu görüyoruz.

mevzuatı yok. Çünkü 2005'te onaylanan Irak Anayasası, tüm önceki kanunları yok sayıyor. Bağdat, tüm ana grupların uzlaştığı bir Petrol Kanunu ve bunun önemli bir parçası olan Petrol Gelirlerinin Paylaşımı Kanunu'nu 5 seneden beri çıkaramadı. Çıkarabilselerdi, bugün Irak'ın petrol üretimi 2,8 – 3 milyon, değil, 4 – 5 milyon varil olabilirdi. Bu rakam gelecek 10 yılda 8 – 10 milyon varil mertebesine ulaşma şansını yakalayabilir çünkü bu kapasite Irak'ta var ve Irak gelecek 10 yıl içerisinde dünyada petrol üretimi bakımından çok ağırlıklı bir konuma sahip olacak. Ben bu kapasiteden TPAO'nun ve Genel Energy gibi lider özel sektör şirketlerimizin Irak'ın genelinde daha fazla lisans hakkı alarak, ihtiyaç halinde siyasi destekler de arkasına konularak mutlaka gerçekleşmesi taraftarıyım. Kolombiyalarda, Venezuelalarda da tabii ki belli kazanımlar sağlayabiliriz ama dinsel, tarihsel, kültürel, komşuluk ilişkilerinin her zaman genel anlamda iyi olduğu bir ülkede sadece petrol sektöründe değil, daha bir sürü petrol sektörünün altyapı yatırımları var, diğer sektörler var, buralarda yer almasının çok doğru ve önemli bir stratejik bir karar olduğunu ve gelen boru hatlarıyla, yapılacak yeni boru hatlarıyla Ceyhan'ın gerçekten bir terminale dönüştürülmesinde fırsat verecek işler olacaktır. Irak'ta petrol sektörünün her alanında ve diğer sektörlerde yatırımcı Türk şirketlerinin fırsatları kaçırmadan ve zamanında yer almasının önemini vurguluyoruz.

Düzenlemeler olumlu

“Kanun değişikliği taslağına ilişkin görüşlerimi aktarmadan önce, içeriğinden tamamen bağımsız olarak, iki önemli hususu vurgulamak istiyorum: Birincisi, Doğalgaz Piyasası Kanunu’nun revize ediliyor olması, sektör açısından başlı başına önemli ve umut verici bir gelişmedir. Zira kanunun bazı hükümleri, herkesin malumu olduğu üzere tam 11 yıldır maalesef hayata geçirilememiştir. Dolayısıyla kanunun, yaşadığımız tüm gelişmeleri dikkate alacak şekilde revize edilmesi, sektörün ortak beklentisiydi. Nihayetinde bu taslak, önümüzdeki 10 yıl boyunca Türkiye doğalgaz piyasasının yol planını ortaya koyacak. Bu açıdan bakıldığında, kanunun değişiyor olması bile başlı başına önemli bir gelişmedir ve de özel sektör yatırımları açısından yol gösterici nitelik taşıyacaktır.

İkincisi de, kanun değişikliği taslağının web sitesinden görüşe açılmış olması, kanun değişikliğinin paylaşımcı bir süreç çerçevesinde yapılacağını sinyallerini verdi. Bilindiği üzere Nisan ayında hazırlanan ilk değişiklik taslağı için sadece sınırlı sayıda kamu kurumundan görüş alınmış, sektör oyuncularıyla resmi bir paylaşımda bulunulmamıştı. Bu derece önemli bir mevzuat değişikliğinin sektörle istişare içerisinde hazırlanması gerektiğine dair düşüncemizi, geçtiğimiz hafta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımızı ziyaretimizde bir kez daha ifade etmiştik. Nitekim paylaşımcı yaklaşımın en güzel meyvelerini, arama – üretim tarafında yeni Petrol Kanunu’nun geniş bir uzlaşıyla hazırlanması sürecinde almıştık. Bunun bir benzerinin doğalgazda da yaşanması yönündeki önerimizi Sayın Bakanımız gayet olumlu karşılamıştı. Kanunun web sitesinden görüşe açılması, bu yaklaşımın kabul gördüğünü gösteriyor. Bu da özel sektör oyuncularından çok olumlu bir sinyal oldu.

Taslağın içeriğine baktığımızda da, öngörülen düzenlemelerin genel anlamda olumlu olduğunu söyleyebiliriz. PETFORM olarak Mayıs 2012’de Sayın Müsteşarımıza sunduğumuz yazıda, Doğalgaz Piyasası Kanunu’nda yapılmasını arzu ettiğimiz 5 temel değişikliği sıralamıştık. Bunlardan dördünün bu taslakta yer alıyor olması, bizim açımızdan çok memnuniyet verici oldu. Talep ettiğimiz hususlar nelerdi: Özel sektörün de arz güvenliğine katkıda bulunacağı şeffaf ve rekabetçi bir piyasa yapısının oluşturulması için özel sektörün doğalgaz ithaline ilişkin kısıtlamaların kaldırılması, BOTAS’ın ivedilikle ayrıştırılması, doğal gaz ticaret merkezinin kurulması, Miktar Devri seçeneğini öncelikli olarak dikkate alan net bir gaz devri

programının ortaya konması ve bazı piyasa faaliyetlerinin yeniden tanımlanması.

Şimdi sırayla gidecek olursak, taslağa baktığımızda, ithalatın önünün açıldığı, BOTAS’ın ithalattaki payı %20’ye düşünceye kadar yeni sözleşme yapamayacağı ve süresi biten sözleşmelerini yenileyemeyeceği ifade ediliyor. Arz güvenliği durumunda BOTAS’a hem yeni anlaşma yapma hem de mevcutları yenileme imkânı verilmesi istisnası haricinde, bu görüşümüzün kanunda yer bulunduğunu görüyoruz.

İkincisi, PETFORM olarak yıllardır piyasanın sağlıklı işlemesi açısından hayati öneme sahip olduğunu vurguladığımız hususların başında gelen BOTAS’ın ayrıştırılması hadisesinin 1 yıl sonra 3 ayrı tüzel kişiliğe ayrıştırılarak gerçekleştirileceğinin net olarak ifade edilmiş olması, bizler açısından hakikaten sevindirici bir gelişmedir.

Üçüncüsü, doğal gaz ticaret merkezinin kurulmasına ilişkin hükümlerin kanunda yer almasına yönelik talebimiz, maalesef taslağa henüz yansımamış görünüyor. Bildiğiniz üzere 1,5 yıldır Enerji Borsası’na yönelik çalışmalarımızı ETD ile işbirliği içerisinde sürdürüyoruz. Doğalgaz Ticaret Merkezi’ne ilişkin yapıcı görüş ve uygulanabilir önerilerimizi de 10 Ekim’e kadar hazırlayacağımız görüş metninde detaylı şekilde aktaracağız.

Dördüncü talebimiz, gaz devri programının Miktar Devri seçeneğini öncelikli olarak dikkate alacak şekilde net ve öngörülebilir bir takvim çerçevesinde ilan edilmesi idi. Ortaya net bir takvim konulmamış olmakla birlikte, kontrat veya miktar devri ihalelerinin yapılabileceğinin belirtilmesini de yine olumlu bir sinyal olarak addediyoruz.

Son olarak kanunda hâlihazırda yer alan bazı faaliyetlerin yeniden açık ve net bir şekilde tanımlanmış olması, özellikle de LNG, CNG, yerli doğal gaz üretimi ve tarifelere ilişkin detaylı düzenlemeler, piyasa faaliyetlerinin birbirinden net çizgilerle ayrıştırılması ve hâlihazırda belirsiz olan bazı hususların netleştirilmesi açısından olumlu olmuştur.